

VERSLAG

Onderwerp Bestuurlijk overleg Wsob
Datum 2 juni 2025
Tijd 14.00 – 15.30 uur
Locatie Provincie Gelderland Markt 11 Arnhem, Vergaderkamer F

Aanwezigen:

Mevrouw B. Schouten, wethouder gemeente Wijchen
Mevrouw J. Kock, wethouder gemeente Oude IJsselstreek
Mevrouw K. Bijl, wethouder Gemeente Ede
Mevrouw L. Koppenberg, directeur-bestuurder Bibliotheek Nijkerk, Nijkerk
Mevrouw J. Roelofs, directeur-bestuurder Bij de Bieb, Zutphen
De heer B. Frölich, Kunstwerk!, Zevenaar
De heer B. Franssen, directeur-bestuurder Rijnbrink
De heer P. Drenth, gedeputeerde Provincie Gelderland
Mevrouw N. Rath, netwerkmanager Gelderland Rijnbrink
Mevrouw E. Calicher, bestuursadviseur Provincie Gelderland
Mevrouw J. Pasanea, ondersteuner Provincie Gelderland (verslag)
Mevrouw M. Stuart, beleidsadviseur Provincie Gelderland

1. Opening en contextbepaling

Gedeputeerde Drenth opent de bijeenkomst en onderstreept het belang van de bestuurlijke stuurgroep Wsob voor de toekomstige positionering van het bibliotheekstelsel in Gelderland. De wijziging van de Wsob vraagt om een proactieve en gezamenlijke beleidsinzet vanuit gemeenten, bibliotheken en de provincie.

2. Actualiteiten gewijzigd Wsob (zie bijlage 2)

Mireille Stuart (provincie Gelderland) geeft een inhoudelijke toelichting op de stand van zaken:

- Evaluatie van de Wsob (2020) toont noodzaak tot versterking van het fysieke bibliotheeknetwerk.
- De zorgplicht voor gemeenten en provincies vormt een kernonderdeel van het wetsvoorstel.
- Gemeenten worden verplicht tot minimaal één volwaardige bibliotheekvestiging met professionele bezetting.
- Provincies krijgen een structurele rol met interbestuurlijk toezicht (IBT) en zorgplicht voor ondersteuning via een provinciale instelling (Rijnbrink).
- Wettelijk kader van IBT als zodanig ligt vast¹. De criteria waarop de zorgplicht Wsob getoetst mogen worden, zijn nog niet bekend. Het wachten is op de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB).
- Naast de gewijzigde Wsob zijn er meer beleidskaders beschikbaar of in voorbereiding: Bibliotheekconvenant, Netwerkagenda, Normenkader en Netwerkplan Gelderland.
- Het normenkader biedt richting, maar is niet gekoppeld aan de gewijzigde Wsob en de zorgplicht.

¹ [Wet RGT](#)

- Invoering gewijzigde Wsob waarschijnlijk eind 2026/ begin 2027.
- Het Netwerkplan Gelderland verbindt de landelijke kaders en het Gelders beleid met de ondersteuningsbehoeften van de Gelderse bibliotheken. Rijnbrink begeleidt de Samenwerkende Gelderse Bibliotheken (SGB) bij het opstellen van dit plan. Het beschrijft op welke thema's gezamenlijke inzet nodig is en welke doelen daarbij horen. Het netwerkplan vormt de basis voor de subsidieaanvraag van Rijnbrink bij de provincie voor het jaar 2026. Het is een gezamenlijk plan van de SGB en Rijnbrink voor het bibliotheeknetwerk in Gelderland.
- Peter Drenth geeft aan dat de rol en bijdrage van Rijnbrink blijft aansluiten bij waar het Gelders bibliotheekstelsel naartoe beweegt. Het netwerkplan en de opbrengsten van deze bestuurlijke stuurgroep dragen daaraan bij.

Algemeen beeld:

Veel is nog onduidelijk. De zorgplicht in de Wsob beschrijft een ondergrens. Om de ambities uit bibliotheekconvenant, netwerkagenda én de maatschappelijk opgaven te realiseren is méér nodig dan de ondergrens van de zorgplicht omvat. Vanwege de onzekere financiële kaders stellen gemeenten en bibliotheken al meerjarenbeleidsplannen (MJB's) op. Daarom is het nu al zaak om op bestuurlijk niveau de samenwerking vorm te gaan geven.

3. Ambitie bestuurlijke stuurgroep Wsob Gelderland

De wetswijziging die eraan komt, verandert de manier waarop provincie gemeenten en bibliotheken zich tot elkaar gaan verhouden. In deze fase is er ruimte om met elkaar te verkennen hoe we dat -binnen de kaders van wet- en regelgeving en financiën- zó kunnen invullen dat het voor iedereen te doen is en het hoge niveau van de Gelderse bibliotheekfunctie geborgd blijft. Het is belangrijk daarbij recht te doen aan de grote verscheidenheid binnen de Gelderse gemeenten en bibliotheekorganisaties.

4. Analyse huidige situatie Gelderland (zie bijlage 2)

De hoge respons op de provinciale uitvraag onder bibliotheekdirecteuren en gemeentelijke beleidsambtenaren (eind mei 2025) bevestigt brede betrokkenheid:

- Zowel onder bibliotheken als gemeenten nog behoorlijk veel mensen die aangeven beperkt zicht te hebben op de implicaties van de wetswijziging
- 65% van de gemeenten vraagt om tools (formats, KPI's, normenkader).
- 57% van de bibliotheken vraagt om procesbegeleiding en ondersteuning bij beleidsvorming.
- Nog veel onzekerheid bestaat over structurele financiering vanaf 2025 en verder. Zowel waar het gaat om bestemming van de structurele extra financiering voor bibliotheekwerk, als over mogelijke bezuinigingen op de bibliotheken.

Beleidsconclusie: De behoefte aan ondersteuning is groot en urgent. Hier kan deels al binnen afzienbare termijn in worden voorzien, ook zonder 'opdracht' vanuit deze stuurgroep. Tegelijkertijd vraagt de uiterst verschillende situatie van gemeenten en bibliotheken om een modulaire aanpak.

5. Doel en opdracht stuurgroep

Na de beide presentaties zijn de volgende hoofdlijnen te herkennen:

- Een meerjarig financieel perspectief is wenselijk, maar is door deze bestuurlijke stuurgroep niet te beïnvloeden. Wel kan onderbouwing voor het gesprek tussen bibliotheken, gemeenteraad en college van B&W worden aangeleverd.
- Dat er nu al MJB's worden gemaakt is begrijpelijk. Om ervoor te zorgen dat het aanleveren van informatie voor het IBT uiteindelijk gestroomlijnd verloopt is wel afstemming wenselijk. Dit om te voorkomen dat het voor alle partijen te veel werk wordt en om een gelijk speelveld voor gemeenten en bibliotheken te borgen. Ook voor bibliotheken die voor meerdere gemeenten werken is stroomlijning nodig. Afstemming heeft altijd gevolgen voor de beleidsruimte van individuele gemeenten. Het is zaak hierin een goede balans te vinden.

Aanvullend geeft Peter Drenth aan dat dit bestuurlijk traject ook input moet leveren voor een heldere opdrachtschrijving aan Rijnbrink, die:

- Aansluit bij de omschrijving van de provinciale zorgplicht in de gewijzigde wet en
 - voorziet in de ondersteuningsbehoefte van kleine en grotere bibliotheekorganisaties en gemeenten, zodat het Gelderse stelsel als geheel toekomstbestendig blijft.
- Hij nodigt de stuurgroepleden uit hierover actief en creatief mee te denken.

Peter Drenth vraagt de stuurgroepleden om te reageren. Hierop komen de volgende thema's aan de orde.

Mandaat en draagvlak bij collega's

De wethouders en bibliotheekdirecteuren hier aan tafel kunnen niet met mandaat namens hun collega's spreken. Deze stuurgroep kan dus geen besluitvormend orgaan zijn, maar gezien de vertegenwoordiging van kleine en grote gemeenten en bibliotheekorganisaties, kunnen de leden wel een representatief beeld schetsen van wat er leeft en speelt. Dat helpt de provincie en Rijnbrink. Zij willen graag zoveel mogelijk in samenspraak met het veld tot beleidskeuzes komen. B. Schouten vult aan: we kunnen wel vragen en voorstellen die hier op tafel komen in andere gremia, zoals de regionale cultuuroverleggen, aan onze collega's voorleggen. J. Roelofs biedt aan hetzelfde te doen in het maandelijks bibliotheekoverleg van de SGB met alle bibliotheekdirecteuren.

Rol van de provincie in de voorbereiding op de gewijzigde wet

Stuurgroepleden zien voor de provincie een rol in:

- Het verzamelen en delen van kennis en informatie
- Het volgen én stimuleren van landelijke en Gelderse ontwikkelingen.
- Het beschrijven van de lat waarlangs de Gelderse gemeenten worden gelegd bij het IBT op de zorgplicht. Wens van de stuurgroep is te zoeken naar een vorm van toezicht die het bibliotheekstelsel versterkt en niet onnodig ingewikkeld is.
- Het coördineren van de ontwikkeling van een Gelders normenkader

Het wordt gewaardeerd dat de provincie in het voorbereiden op de wetwijziging en stimulerende rol op zich neemt, bijvoorbeeld door de brief van GS aan de colleges van B&W. Peter Drenth geeft aan dat de provincie hierin graag investeert –ook samen met Rijnbrink-, maar alleen als duidelijk is dat deze rol ook echt door de stelselpartners gewenst is.

Rol van Rijnbrink in de voorbereiding op de gewijzigde wet

- Begeleiden bij het opstellen van MJB's, o.a. zodat het ook helpt om financiën voor komende jaren te borgen,
- Ontwikkelen van ondersteuningsaanbod voor de korte termijn, zoals bijv. voorlichting over IBT en MJB's, het inrichten van een landingspagina met updates over de Wsob en het organiseren van informatiebijeenkomsten voor gemeenteraden en statenleden samen,
- Bij elkaar brengen van de ondersteuningsvraag van gemeenten en bibliotheken. B. Frölich geeft aan dat die behoefte verschillend lijkt, maar dat die eerder in elkaars verlengde ligt. B. Fransen beaamt dit en pleit ervoor vanuit de inhoud (de maatschappelijke opgaven), naar inspanningen en middelen te werken.

P. Drenth brengt in dat het herformuleren van de opdracht aan Rijnbrink volgend zal zijn op wat vanuit deze stuurgroep wordt ontwikkeld. Hij benadrukt dat er geen sprake is van een bezuinigingsdoelstelling, maar juist van een wens om de behoeften van de Gelderse spelers in het bibliotheekstelsel leidend te laten zijn voor de vorm die de ondersteuning gaat krijgen.

Rol van de stuurgroep in de voorbereiding op de gewijzigde wet

- Onderling afstemmen over ieders rol en bijdrage binnen de stuurgroep,
- Adresseren van signalen en vragen vanuit het veld,
- Ophalen van feedback bij de eigen achterbannen en klanten,
- Verhelderen van de positie van de verschillende partners binnen het Gelderse bibliotheekstelsel,
- Ontwikkelen van een Gelders normenkader.

Voor het Gelders normenkader ('Gelders peil') worden in onderlinge uitwisseling de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Vormt het bestuurlijk kader voor de uitoefening van het IBT, met maatschappelijke opgaven in Gelderland als vertrekpunt (in plaats van het wettelijk minimum in de gewijzigde wet),
- Beschrijft de basisvoorziening voor een Gelderse bibliotheek in kwalitatieve en kwantitatieve termen,
- Beschrijft wat ervoor nodig is om die voorziening duurzaam te realiseren,
- Draagt bij aan harmonisering, zodat het voor bibliotheken en gemeenten makkelijker wordt om een MJB op te stellen én voor de provincie om eenduidig IBT uit te oefenen,
- Geeft richting aan het ontwikkelen van ondersteuningsaanbod door Rijnbrink,
- Is niet complexer dan nodig is.

6. Randvoorwaarden en kritische succesfactoren

Drie aspecten die sterk met elkaar samenhangen, komen op verschillende momenten tijdens de vergadering naar voren:

1. De situatie en daarmee de uitdagingen en behoeften van Gelderse gemeenten en hun bibliotheekorganisaties lopen sterk uiteen. Dit geldt voor zaken als geografisch gebied, inwoneraantal en financiële mogelijkheden, maar ook voor bevolkingssamenstelling en percentage laaggeletterdheid.
2. Er dient steeds een balans gezocht te worden tussen lokale autonomie en ruimte voor maatwerk enerzijds en de wens voor een gelijk speelveld en een kwalitatief basisniveau voor de bibliotheekfunctie in Gelderland anderzijds.

In het besef dat de stuurgroep geen besluitvormend orgaan kan zijn, moet gezocht worden naar manieren om breed draagvlak te vinden voor bestuurlijke afspraken en naar de geëigende vorm om deze afspraken vast te leggen.

7. Vervolg

Vervolgafspraken:

- Provincie verzorgt verslag en komt met een praktisch voorstel voor het vervolg.
- Stuurgroepleden onderschrijven de wens van Peter Drenth om de vaart erin te houden met het oog op de naderende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 en de Provinciale Statenverkiezingen in maart 2027.

Bijlagen:

1. Presentatie 'Stand van zaken gewijzigde Wsob'
2. Presentatie 'Uitvraag ondersteuningsbehoefte'